

RAADSINFORMATIEBRIEF

Van

college van burgemeester en wethouders

Vergadering van

14 januari 2025

Kenmerk

Z/24/068947 / D/24/142183

Portefeuillehouder

Jelmer Vierstra

Portefeuille

Energietransitie

Opsteller

Hassink, Evert

Onderwerp

Stand van zaken en afronding Noodfonds Energiearmoede

Kennisnemen van

De afronding en evaluatie van het project Noodfonds Energiearmoede.

Inleiding

In het najaar van 2022 heeft uw raad 1.000.000,- euro beschikbaar gesteld om het Noodfonds Energiearmoede te starten om energiearmoede aan te pakken (D/22/080556). In juli 2023 is het projectplan door het college vastgesteld en met uw raad gedeeld. Het Noodfonds Energiearmoede bestond uit drie pijlers:

- Pijler 1: Energietoeslag;
- Pijler 2: Energiehulp aan huishoudens;
- Pijler 3: Financiële steun voor maatschappelijke organisaties.

In oktober 2023 (D/23/123396) bent u met een raadsinformatiebrief bijgepraat over de ontwikkelingen. Inmiddels is het Noodfonds Energiearmoede afgerond. Deze raadsinformatiebrief gaat in op de formele afronding, de behaalde doelstellingen per pijler en begint met de belangrijkste cijfers.

Cijfers:**Pijler 1 - Energietoeslag:**

In 2022 hebben in totaal 1633 huishoudens de energietoeslag ontvangen (inkomensgrens 120% van de bijstandsnorm). In 2023 hebben in totaal 2021 huishoudens de energietoeslag 2023 aangevraagd (inkomensgrens opgetrokken naar 140% van de bijstandsnorm). 411 van deze aanvragen kwamen van huishoudens die de energietoeslag in 2022 ontvingen.

Pijler 2 - Energiehulp:

Er waren in totaal 376 aanmeldingen, waarvan 350 huishoudens een gesprek met een energiecoach hebben gehad. Er zijn 384 woningen bezocht door de fixbrigade en 236 huishoudens hebben energiezuinig witgoed ontvangen.

Pijler 3 – Financiële steun voor maatschappelijke organisaties:

Totaal 18 verschillende organisaties hebben subsidie ontvangen. 10 maatschappelijke organisaties hebben een compensatie van de energiekosten ontvangen en 10 hebben een bijdrage ontvangen voor verduurzaming door middel van isolatie of overschakelen op een warmtepomp.

Pijler 1: Energietoeslag:

In oktober 2023 is het restant van 800 euro van de energietoeslag automatisch uitgekeerd aan de inwoners die in 2022 energietoeslag hebben ontvangen en in april 2023 al het voorschot van 500 euro hadden ontvangen. Hiervoor is gewacht op de wetswijziging waarmee het rijk budget beschikbaar maakte voor de energietoeslag 2023. Vervolgens is het in Woerden ook voor inwoners met een inkomen tussen de 120-140% van de bijstandsnorm mogelijk gemaakt om de energietoeslag aan te vragen. Van die mogelijkheid is door 411 gezinnen gebruik gemaakt. Het aantal nieuwe aanvragen is achtergebleven bij de verwachting. Hiervoor zijn een aantal oorzaken aan te wijzen:

- De Energietoeslag 2023 kon, vanwege vertraging in het wetgevingsproces in de Tweede Kamer, pas in november 2023 aangevraagd worden (t/m juni 2024).
- Door diverse overheidsmaatregelen (waaronder het energie-prijsplafond) en een daling in de energieprijzen zijn minder huishoudens in de financiële problemen gekomen waardoor de noodzaak voor financiële ondersteuning minder groot was.
- Huishoudens met een inkomen boven de 120% van de bijstandsnorm zijn niet gewend aan financiële ondersteuning van overheidswege. De meeste regelingen kennen een inkomensgrens van 120% van de bijstandsnorm.

Dit leidde ertoe dat de uitgaven aan energietoeslagen geheel betaald konden worden vanuit Rijksgelden. De begrootte dekking van 300.000 in Pijler 1 van het Noodfonds hoefde niet te worden gebruikt. Dit bedrag is ingeleverd in de najaarsrapportage 2024.

Inkomensgrens	Kosten-schatting	Dekking Rijk	Rijksbudget uit 2022	Totaal rijksbudget	Geschat tekort op rijksbudget	Begrootte dekking uit Noodfonds	Daadwerkelijke Kosten
Tot 140% sociaal minimum	3.150.000	2.500.000	400.000	2.900.000	250.000	300.000	2.650.000

Evaluatie

Door het beschikbaar stellen van het Noodfonds budget kon in Woerden een campagne worden opgezet waarmee 411 huishoudens extra zijn bereikt, die geholpen konden worden met een energietoeslag. De campagne en de regeling zouden niet zijn opgezet als er geen budget beschikbaar was gesteld om aan de verwachte aanvragen te kunnen voldoen. Het vrijmaken van geld door de raad heeft dus zeker zin gehad. Pas nu, na afronding van het project, kunnen we concluderen dat de extra bijdrage van de raad niet ingezet hoefde te worden. Dit heeft twee oorzaken.

1. Er reageerden iets minder inwoners dan verwacht.
2. In de begroting is veiligheidshalve uitgegaan van een massale deelname van huishoudens in de doelgroep, om een mogelijke budgetoverschrijding te voorkomen.

Het project is desalniettemin geslaagd.

Pijler 2: Energiehulp.

Vanaf oktober 2023 is er gewerkt aan het verwerken van alle aanmeldingen voor de energiehulp. Door de grote populariteit is het zoeken geweest naar een gepaste manier om iedereen te helpen. Daarbij was er een spanning tussen

- het iedereen zo snel mogelijk helpen,
- het leveren van zo goed mogelijke kwaliteit,
- het zo veel mogelijk lokaal doen,
- de sociale problematiek die speelt bij veel van de inwoners uit de doelgroep.

Het sociale aspect bleek belangrijker dan gedacht. Veel inwoners in de doelgroep hebben een beperkt sociaal netwerk, hebben meerdere sociale problemen en hebben regelmatig last van eenzaamheid. Door het coachen en fixen met lokale partijen op te pakken is ook gebouwd aan het lokaal (sociaal) netwerk. Dit is van onschatbare

waarde. Consequentie is wel dat er een te weinig vrijwilligers waren om iedereen tegelijk te helpen. Daarom is er uiteindelijk voor gekozen om, naast de samenwerking met Duurzaam Woerden, ook een commerciële partij in te schakelen. Deze partij, Susteen, heeft ruim 250 huishoudens gecoacht, om sneller iedereen te kunnen spreken en de vrijwilligers van Duurzaam Woerden te ontlasten. Eind april zijn de coachgesprekken van Susteen en Duurzaam Woerden afgerond.

Het fixen van woningen (aankomen van tochtstrips en andere kleine klusjes) is gedaan door lokale vrijwilligers van Present Woerden. De vrijwilligers van Present Woerden zijn er in geslaagd 384 woningen te bezoeken.

Ook de eerder gestarte fixbrigade pilot, waarin Cazas-woningen zijn bezocht door betaalde fixers, is inmiddels afgerond. Er zijn 50 EFG-label woningen gefixt naast ruim 100 ABC-label woningen. Deze pilot viel formeel niet binnen het noodfonds en werd grotendeels bekostigd vanuit een provinciale subsidie.

De uitvoering van de witgoedregeling vergde een langere aanloop dan verwacht, maar vanaf 1 maart 2024 was het mogelijk om energiezuinig witgoed aan te vragen. Voorwaarden waren dat de inwoner was bezocht door een energiecoach en een koelkast of wasmachine van 8 jaar of ouder wilde laten vervangen. In samenwerking met Expert Woerden of Electroworld de Groot, zijn inwoners geholpen aan energiezuinig witgoed. Er zijn 146 bonnen voor een zuinige koelkast en 90 bonnen voor een energiezuinige wasmachine verzilverd.

De totale kosten voor pijler 2 bedroegen: 233.138,- euro, Dit bedrag kon geheel betaald worden uit de van het Rijk ontvangen SpUk Energiearmoede. Het in het Noodfonds begrootte budget van 400.000,- euro (behalve de 8.632 euro die in 2023 is besteed) is dus niet gebruikt en vloeit terug naar de algemene middelen. Het niet hoeven gebruiken van het noodfondsbudget had twee oorzaken.

1. Er reageerden iets minder inwoners dan verwacht op het aanbod voor de energiearmoede-toeslag, waaraan het aanbod voor energiehulp door een coach en/of fixer was gekoppeld.
2. De begroting ging veiligheidshalve, om budgetoverschrijding te voorkomen, uit van massale deelname van huishoudens uit de doelgroep.

Evaluatie

384 Huishoudens hebben dankzij de projecten die zijn uitgevoerd in het kader van het Noodfonds hun energiekosten langjarig gereduceerd en beschikken over een comfortabeler woning. Zonder Noodfonds was een minder grootschalige aanpak opgezet. Inwoners met een inkomen van 120% tot 140% van het bestaansminimum waren niet bereikt.

Pijler 3: Maatschappelijke organisaties.

In de zomer zijn de beide subsidieregelingen geopend voor maatschappelijke organisaties. Er is een compensatie van de energiekosten én een bijdrage aan de verduurzaming aangeboden. Voor compensatie van de energiekosten was gerekend op ongeveer 4-6 aanvragen, dit bleken er 16 te zijn. Daarvan zijn er 10 toegekend, omdat bij deze organisaties de continuïteit van de activiteiten in gevaar kwam door hoge energiekosten. Er is 41.275,- euro uitgekeerd.

De regeling voor verduurzaming stond tot eind 2023 open. In deze regeling was het voor maatschappelijke organisaties mogelijk om tot €20.000 euro subsidie aan te vragen. Hiervoor was een energiescan nodig. Die worden in het Ontzorgingsprogramma Maatschappelijk Vastgoed van de Provincie Utrecht kosteloos aangeboden. Voor deze regeling zijn 11 aanvragen ingediend. Daarvan hebben er 10 subsidie gekregen.

De totale kosten voor pijler 3 (2023-2024) ten laste van het noodfonds bedroegen 191.339,- euro. Begroot was 300.000,- euro. Dit betekent dat er 108.661,- euro resteert en terugvloeit naar de algemene middelen.

Evaluatie

Het Noodfonds heeft er voor gezorgd dat maatschappelijke organisaties door konden draaien tijdens de energiecrisis en heeft het mogelijk gemaakt en gestimuleerd dat 10 clubhuizen grondig zijn verduurzaamd.

Communicatie en organisatie

De communicatie over de energietoeslag en de daaraan gekoppelde energiehulp vond in eerste instantie plaats via het klantenbestand van Ferm Werk en berichten in de algemeen gemeentelijke kanalen. Daarnaast is ingezet op een strategie van ‘geleend vertrouwen’. Dat betekent dat we samenwerking hebben gezocht met organisaties die al bekend en vertrouwd zijn bij de doelgroep. Doordat zij de doelgroep ook op de energietoeslag en de energiehulp attendeerden, werd het laagdrempeliger om de stap te zetten om dit aan te vragen.

Vooraf voor de energiehulp heeft deze communicatiestrategie op basis van ‘geleend vertrouwen’ uitstekend gewerkt. De combinatie van een brief aan de betreffende inwoners met het activeren van de organisaties die veel contact hebben met deze inwoners bleek effectief. Dit gebeurde via social media en bijvoorbeeld in de samenwerking met het netwerk ‘Geld op orde’. In dit netwerk nemen partners deel die contact hebben met inwoners met een laag inkomen.

De optie van het vervangen van een energie slurpende koelkast of wasmachine zorgde ook voor aanmeldingen. Binnen 2 weken na het versturen van de brief waren er 200 aanmeldingen. Het bereiken van de groep tussen 120% en 140% van het sociaal minimum, die nog niet in beeld was bij Ferm Werk, was lastiger. Het aantal aanmeldingen is vervolgens gestaag gegroeid naar 376 eind februari 2024. De communicatie naar maatschappelijke organisaties is door de accounthouders vanuit het sociaal domein opgepakt. Daardoor was het goed mogelijk om alle organisaties te bereiken.

De totale kosten voor communicatie ten behoeve van het noodfonds bedroegen 102.507,- euro. Deze kosten zijn ook betaald vanuit de SpUk Energiearmoede.

Evaluatie

Het succesvol bereiken van een groot deel van de doelgroep bleek mogelijk met een aantrekkelijk aanbod en door gebruik te maken van bekende, vertrouwde netwerken.

Kernboodschap

Met het Noodfonds Energiearmoede zijn uit de doelgroep met een inkomen tot 140% van de bijstandsnorm, 411 inwoners extra en 18 verschillende maatschappelijke organisaties geholpen bij het verminderen van energiearmoede. 384 huishoudens zijn bezocht door een fixbrigade en/of energiecoach. En 236 huishoudens hebben een koelkast of wasmachine ingeruild voor een energiezuinig exemplaar. Voor maatschappelijke organisaties was het mogelijk om compensatie van de energiekosten en een bijdrage in de verduurzaming aan te vragen.

Er is voor 2.6 miljoen euro aan energietoeslag uitgekeerd. Verder is de afgelopen jaren 741.000 euro besteed aan het project energiehulp en 191.000 euro aan hulp voor maatschappelijke organisaties. Dankzij het Noodfonds-budget van één miljoen, konden meer mensen sneller geholpen worden. Omdat initieel ruim begroot is en de meeste uitgaven uit rijkssubsidie voor energie-armoede betaald konden worden, resteert 800.000 euro van het door de raad beschikbaar gestelde miljoen. Deels is dit al verwerkt. 450.000 euro wordt als voordeel opgenomen in de jaarrekening 2024.

Financiën

Na beoordeling van de aanvragen voor subsidie door maatschappelijke organisaties is gebleken dat een gedeelte van het gereserveerde budget niet is aangevraagd. Dit overgebleven budget wordt ingezet om alle aanmeldingen voor energiehulp die voldoen aan de voorwaarden, energiezuinig witgoed aan te kunnen bieden. Hiervoor is tot maximaal €100.000 extra beschikbaar gesteld. De kosten zijn in 2023 niet volledig verantwoord onder het noodfonds budget, omdat eerst de inkomsten uit de Specifieke Uitkering Energiearmoede zijn benut.

	Totaal bested	Budget Noodfonds	Overige middelen	Kosten 2023	Kosten 2024	Rest budget 2024	Bijzonderheden
Pijler 1	2.600.000	300.000	2.600.000	-	-	300.000	Budget ingeleverd in najaarsrapportage 2024
Pijler 2	741.000	400.000	732.368	8.632	-	391.368	In 2023 is een voordeel van 41.368 verantwoord ten opzichte van de begroting van 50.000 in de jaarrekening. 357.617 kosten in 2024 gedekt door SPUK.
Pijler 3	191.000	300.000	0	41.275	150.064	108.661	In 2023 is een voordeel van 8.725 verantwoord ten opzichte van de begroting van 50.000 in de jaarrekening.
	3.532.000	1.000.000	3.332.368			800.029	Subtotaal
						350.093	Als voordeel opgenomen in de jaarrekening 2023 en najaarsrapportage 2024
						449.936	Voordeel in jaarrekening 2024

Vervolg

Er wordt gewerkt aan een kleinschalig vervolg op het Noodfonds om inwoners die te kampen hebben met energiearmoede te helpen. Duurzaam Woerden zal inwoners blijven helpen met advies en energiecoaching. Stichting Present zal in huisbezoeken aandacht geven aan energiebesparing en periodiek met een Fixbrigade langsgaan bij inwoners met die behoefte hebben aan hulp. Vanwege de gedaalde energieprijzen is er minder aandacht voor het thema energie en armoede. Daarom zijn er op dit moment geen landelijke regelingen en fondsen beschikbaar. Vanuit het Rijk is het Nationaal Isolatieprogramma (NIP) om woningeigenaren tot een WOZ-waarde van €360.000 met een energielabel D of slechter te ondersteunen met grote isolatiemaatregelen. Dit blijft de komende jaren doorlopen. De financiële afronding van het Noodfonds Energiearmoede zal terugkomen in de jaarrekening van 2024.

Bijlagen

-